

بررسی نقش شکل های غیر دولتی جوانان « YNGOs » در کسب منافع ملی جمهوری اسلامی ایران

روح اله مدبر^۱

مهدی ذاکریان^۲

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۴/۶/۸

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۴/۸/۲۷

سازمان های غیردولتی، یکی از مصادیق جامعه مدنی در ارتباط با حاکمیت ارزش های مردمی هستند که زمینه مشارکت بیشتر مردم را در اداره امور مختلف اجتماعی فراهم می کنند و می توانند با کمک در اموری چون: سیاستگذاری، اجرا و پیگیری فعالیت ها در اداره امور عمومی نقش داشته باشند. در این مقاله به بررسی وضعیت YNGOs (سازمان های غیر دولتی جوانان) در ایران پرداخته شده است. این پژوهش با روش اسنادی و کتابخانه ای سعی بر آن دارد تا نقش و اهمیت سازمان های مردم نهاد جوانان در کسب منافع ملی برای جمهوری اسلامی ایران را بررسی نماید و اهمیت این سازمان ها و لزوم تلاش برای تغییر وضعیت موجود آنها در جهت منافع کشور را بازگو نماید. امروزه، سازمان های غیر دولتی جوانان با فعالیت غیر انتفاعی و داوطلبانه در جهت رفاه و خدمات عمومی به انجام فعالیت می پردازند. این سازمان ها بنابر تعریف سازمان ملل متحد، در کاهش دردها و افزایش منافع فقرا و حفظ محیط زیست، تامین خدمات اجتماعی و شاخص های توسعه فعال هستند. با توجه به تلاش هایی که سازمان های غیردولتی در راستای اقدامات بشردوستانه و کمک رسانی در زمینه مواد غذایی، مراقبت های پزشکی، لباس و سایر نیازمندی ها در شرایط وقوع رخدادهایی که موجب خسارت به جوامع بشری از جمله عوامل طبیعی و یا جنگ و اقدامات تروریستی گروه های افراطی می شود صورت می دهند، به این نتیجه رسیدیم که این اقدامات عام المنفعه به ویژه توسط شکل های غیر دولتی جوانان در سایر کشورهای جهان که به صورت طبیعی در مسیر اعمال نفوذ بر مخاطبان خارجی، ایجاد فهم مشترک از برنامه های عام المنفعه و بشردوستانه کشور خود برای دیگران و به عبارتی دیگر، تصحیح سوء برداشت ها با ورود به عرصه هایی که دغدغه

^۱ دانشجوی دکتری روابط بین الملل، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات (نویسنده مسئول) E-mail: modaber21@yahoo.com

^۲ استادیار، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات

مشترک جامعه بشری است، می گردد با کسب منافع ملی برای کشور خود رابطه مستقیم دارد. در پایان، با ارائه پیشنهاداتی سعی می شود که به مشکلات و موانع توسعه این تشکل ها در حوزه جوانان پرداخته شود.

واژگان کلیدی: سازمان های غیر دولتی، سازمان های غیر دولتی جوانان، منافع ملی و دیپلماسی عمومی

مقدمه

گسترش تمدن و توسعه اجتماعات و زندگی جمعی، موجب شده انسان‌ها جهت رفع نیازهای خود دست به دست هم دهند و با همیاری یکدیگر در مسیر رسیدن به خواسته‌های مشترک کوشش نمایند. بدین ترتیب، فعالیت گروهی در گذر زمان شکل گرفته و موجب پیدایش سازمان‌ها شده است؛ پدیده‌ای اجتماعی که به طور آگاهانه هماهنگ شده است و برای تحقق هدف یا اهدافی بر اساس یک سلسله‌مبانی دائمی فعالیت می‌کند. امروزه، دوران کار به شیوه انفرادی و مجزا از سایر نهادها دیگر به پایان رسیده است، زیرا با افزایش فزاینده مطالبات شهروندان از دولت‌ها، دیگر امکان ارائه همه کالاها و خدمات به تنهایی توسط دولت میسر نیست. به همین دلیل در سال‌های اخیر در اثر شکست دولت‌ها در ارائه خدمات کافی و مناسب، حمایت و علاقه به سازمان‌های غیردولتی افزایش یافته است. بر این اساس، در اکثر کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه، این‌گونه نهادهای مدنی به منظور تکمیل تلاش‌های توسعه‌ای و خدماتی دولت‌ها تأسیس می‌شوند.

در دنیای کنونی سازمان‌های غیردولتی با فعالیت غیرانتفاعی و داوطلبانه در جهت رفاه و خدمات عمومی به انجام فعالیت می‌پردازند. این سازمان‌ها شامل جمعیت‌ها، گروه‌ها و نهادهای انسانی و خودجوش و برآمده از مردمی هستند که مهم‌ترین شاخصه خود را در استقلال از دولت تبیین می‌نمایند. این سازمان‌ها بنا بر تعریف بانک جهانی، در کاهش دردها و افزایش منافع فقرا و حفظ محیط زیست، تأمین خدمات اجتماعی و توسعه اجتماع ملی فعال هستند و در تمام عرصه‌های ملی و بین‌المللی فعالیت می‌نمایند.

سازمان‌های غیردولتی، یکی از مصادیق جامعه مدنی در ارتباط با حاکمیت ارزش‌های مردمی هستند که زمینه مشارکت بیشتر مردم را در اداره امور مختلف اجتماعی فراهم می‌کنند و می‌توانند با کمک در اموری چون: سیاست‌گذاری، اجرا و پی‌گیری فعالیت‌ها در اداره امور عمومی نقش داشته باشند. بدون سازمان‌های غیردولتی، دولت درکی از آنچه در حال وقوع در سطوح پایین جامعه رخ می‌دهد، ندارد و در چنین شرایطی، برداشت از نیازهای جامعه مبهم خواهد بود. ارگان‌های سطح بالای رهبری برای تصمیم‌گیری به اطلاعات یکطرفه و نادرست وابسته خواهند بود و لذا اجتناب از ذهنیت‌گرایی را دشوار خواهند یافت. انجمن ضد بردگی (۱۸۳۹)، عفو بین‌الملل، فدراسیون بین‌المللی حقوق بشر، کمیسیون بین‌المللی حقوقدانان، سازمان دفاع از کودکان جهان، هلال احمر و نهضت جهانی صلیب سرخ، سازمان پزشکان بدون

مرز و پزشکان جهانی نمونه NGOs های فعال در عرصه بشردوستانه می باشند که واسطه ای امین برای انتقال آلام بشری به رهبران سیاسی بوده اند و همواره در کنار مردم جهت حمایت از آنان در وقوع شرایط سخت طبیعی یا جنگ و خشونت های نژادی اقدام نموده اند.

سازمان غیر حکومتی یا آنگونه که بتازگی در کشورمان با عنوان «سازمان مردم نهاد» شناخته می شود، مفهومی است که می توان تعریف خاص، دقیق و جامعی برای آن یافت- البته امکان جستجوی تاریخیچه معینی از زمان ایجاد آن وجود ندارد. براساس قطعنامه شماره E/۱۹۹۶/۳۱ شورای اقتصادی و اجتماعی، هر سازمانی که ارگان های دولتی و یا موافقت نامه های بین الدولی تشکیل نداده باشند، غیردولتی محسوب می گردد. همچنین، سازمان هایی که اعضای دولتی را به عضویت خود می پذیرند، در صورتی که این گونه عضویت ها به آزادی بیان و عقاید سازمان خلی وارد نیورد، غیردولتی محسوب می گردد.

با جمع بندی موارد فوق، NGOs به هر سازمان غیر حکومتی و داوطلبانه ای اطلاق می شود که در سطح محلی، ملی یا بین المللی فعالیت دارد و افرادی با علایق مشترک آن را اداره می کنند. خدمات انسان دوستانه، توجه دادن مردم به اعمال نظارت بر سیاست های اتخاذ شده از سوی دولت و تشویق به مشارکت سیاسی در شمار فعالیت این سازمان قرار دارد. در حوزه جوانان نیز رعایت شرط سنی ۱۵ تا ۲۹ سال از لازمه های تشکیل و فعالیت NGOs می باشد و در سایر شرایط، مطابق با مقررات کلی شکل های غیر دولتی است.

اهداف پژوهش

هدف نهایی این پژوهش، حرکت به سمت واگذاری امور به دست NGOs و کاهش تصدی گری دولتی است.

هدف کلی این پژوهش، بررسی وضعیت شکل های غیر دولتی جوانان و مشکلات فراروی آنان در شرایط فعلی و معرفی جایگاه جوانان در ترویج گفتمان بشردوستانه در نظام داخلی و بین المللی با محوریت مشارکت NGOs در مدیریت چهره کشور نزد افکار عمومی جهانی است.

هدف ویژه و کاربردی نیز معرفی ظرفیت NGOs برای نخبگان و امکان استفاده از این توان برای حرکت در کسب منافع ملی با محوریت جوانان ایرانی و ارتقای جایگاه نوع دوستی ایرانیان نزد افکار عمومی

جهانیان می باشد. این ظرفیت می تواند در مسیر منافع ملی و از طریق دیپلماسی عمومی و نوین صورت پذیرد و علاوه بر ترغیب جوانان ایرانی برای ورود به امور مشارکت جویانه کشور، در تقویت حس مسئولیت پذیری آنان برای نزدیکی به سازمان های بین المللی مرتبط و جذب حمایت افکار عمومی جامعه جهانی نقش ویژه ای ایفا نماید.

شکی نیست که پیشرفت یک جامعه دموکراتیک بستگی به ظهور و توسعه جامعه مدنی دارد. ارتباط بین دولت، اقتصاد و بازار، وظیفه نوع خاصی از سازمان ها یعنی سازمان های غیرحکومتی NGOs یا سازمان های داوطلبانه است. در واقع، اعضای این گونه سازمان ها، کارمندان حرفه ای عالی مقام با حقوق مکفی نیستند، بلکه بیشتر به صورت افتخاری و با اهداف متعالی انسانی کار می کنند. در دنیای کنونی، این اصل پذیرفته شده که می توان با استفاده از ظرفیت تشکل های غیر دولتی به بسیاری از تعهدات بین المللی و اصول ذکر شده در منشور ملل متحد دست یافت. بشر امروزی به مفهوم جامعه بین المللی در کل می اندیشد. مرزهای بین المللی که روزگاری پس از عهدنامه وستفالی از جایگاه ویژه ای برخوردار بود- به طوری که در منشور ملل متحد نیز به صلاحیت ملی و انحصاری تأکید شده بود- امروزه تحت الشعاع مباحثی مانند حقوق بشر، توسعه و محیط زیست قرار گرفته است. اکنون بر پایه همین پارامترها، نقش سازمان های غیرحکومتی در ترویج مفاهیم بشردوستی بر کسی پوشیده نیست؛ به خصوص در بلایای طبیعی و موارد اضطراری، بسیاری از کشورها که چندان توجهی به اینگونه سازمان ها نداشتند و آنها را بیگانه می شمردند، اکنون به اهمیت آنها اذعان می کنند. اهمیت تشکل های غیردولتی نه تنها پس از بروز فاجعه نمایان می شود، بلکه همان نطق و شعور بشری است که گسترش می یابد و توسعه پیدا می کند.

با توجه به اینکه در دنیا اثر گذاری رسانه های خصوصی و سازمان های غیر دولتی بسیار بیشتر از تریبون ها و بلندگوهای دولتی است، NGOs (تشکل های غیردولتی) می توانند نقش موثری در این مهم ایفا کنند. از توصیه های دین مبین اسلام که در کتاب آسمانی قرآن کریم به آن اشاره شده است، ترویج اقدامات بشردوستانه، نیکوکارانه و ممنوع دوستی است که انجام آن موجبات آرامش انسان را نیز فراهم نمود (سوره مبارکه نمل، آیه ۸۹). بدیهی است که جوان ایرانی با نگاه به آینده و ظرفیت بالقوه فکر و نیروی خود می تواند در مسیر توسعه گفتمان بشردوستی نقشی موثر در معرفی دیپلماسی صلح طلبانه ایران بردارد.

چارچوب نظری

با توجه به اینکه بخش عمده ای از مسائل مرتبط با رشد و گسترش NGOs در ایران و اینکه آیا آنها می توانند در کسب منافع ملی سهیم باشند، به نوع نگاه دولت به این مجموعه ها وابسته است، این پژوهش را می توان با نظریه سازه انگاری عملیاتی نمود. بی تردید، نگاه هنجاری کارگزاران و توجه به سازمان های بین المللی با این نظریه قابلیت اجرایی شدن دارد. در نگرش سازه انگاری بر ساخت اجتماعی تاکید می شود؛ به طوری که همه کنش های انسانی در فضایی اجتماعی شکل می گیرد و معنا پیدا می کند و این معنا سازی است که به واقعیات جهانی شکل می دهد. در این تئوری، هویت ها، هنجارها و فرهنگ نقش مهمی در سیاست های جهانی ایفا می کنند. هویت ها و منافع دولت ها توسط هنجارها، تعاملات و فرهنگ ها ایجاد می شود و این "فرایند" است که موضوع تعامل دولت ها را تعیین می نماید. سازه انگاری به این امر می پردازد که چگونه هویت ها و هنجارهای اجتماعی مردم می توانند با روابط نهادینه میان آنها گسترش یابد و روابط میان دولت ها بر اساس معنایی است که آنها برای یکدیگر قائل اند. (هادیان، ۱۳۸۲: ۹۱۵) پس از روی کار آمدن دولت یازدهم در ایران به ریاست دکتر حسن روحانی دستگاه دیپلماسی ایران در مسیر سیاست خارجی تعامل سازنده با نظام بین الملل به عنوان کلیدی برای حل مشکلات سیاسی و اقتصادی حرکت نمود. (حاجی یوسفی، ۱۳۹۲: ۱۳۸) آنچه امروز در نظام بین الملل به عنوان یک امر پذیرفته نزد نخبگان مطرح می باشد، آن است که برداشت از واقعیت حداقل به اندازه خود واقعیت دارای اهمیت است. به عبارتی، تصویری که سایرین از یک کشور دارند، حداقل به اندازه واقعیت دارای اهمیت است. در این راستا همانگونه که سازه انگاران می گویند کشورها بر اساس برداشتی که از هم دارند، همدیگر را درک می کنند و بر اساس همین برداشت به اتخاذ سیاست می پردازند. (ترابی ۱۳۸۸: ۳۸) بنابراین، ارائه چهره و تصویری مثبت از کشور و تعریف آن به عنوان کشوری مسئول و تابع قواعد و رژیم های بین المللی، می تواند باعث گسترش تعاملات و پذیرش آن کشور به عنوان کشوری مسئول در عرصه بین المللی و در نتیجه، ورود گسترده تکنولوژی ها و سرمایه گذاری گردد. در این راستا، ارائه تصویری مثبت از کشور موجب می شود که توسعه آن برای سایرین تهدید در نظر گرفته نشود. (Fritz, 2006; 15) لذا نگاه مثبت به توسعه سازمان های غیر دولتی در مسیر اعتماد سازی به نسل جوان و استفاده از ظرفیت آنان موجب مشارکتی برد-برد، برای تسهیل در روند تغییر چهره کشور در نظام بین الملل می تواند مورد استفاده قرار گیرد. نقشی که NGOs های جوانان ایران می توانند در ارائه تصویر صلح طلبانه کشور در نظام

بین الملل ایفا کنند و یا در محکومیت اقدامات نقض حقوق بشری متعدد از جمله کشتار مسلمانان عراق، پاکستان، بحرین، فلسطین، یمن... و یا سایر موارد جنایات ضد بشری انجام دهند، دولت و دستگاه دیپلماسی با اتلاف هزینه های هنگفت به آن خواهند رسید.

در این میان، "سازمان های غیردولتی" به عنوان نهادی مستقل و خودانگیخته علاوه بر اینکه می توانند در دوگانه رابطه "مردم - مردم" و یا "مردم - دولت" به عنوان "واسطه" یا "تسهیلگر" عمل نمایند، همزمان نیز می توانند میزان تأثیر و کارایی رفتار مدنی و شخصیت مدنی جامعه را اعتلا و مورد سنجش و ارزیابی قرار دهند. در جوامعی که نقش جوانان فعال باشد، آنان به عنوان "ظرفیت بالقوه" - دیده می شوند نه مشکل و معضل - و بر اساس ضرورت ها و دغدغه های جامعه، در نقش ها و مسئولیت های متعددی مانند کمک رسان یا خدمت رسان، اطلاع رسان، امدادگر، مددکار یا نیکوکار ورود می نمایند و در حوزه تکالیف ملی همانند "واسطه گری" یا "تسهیلگری" فعال شرکت دارند که عموماً این نقش در مسیر کسب منافع ملی می باشد.

سازمان های غیردولتی جوانان در شبکه های اجتماعی "خودساز" و "خود کفا" زنجیره و حلقه های ارتباطی را تشکیل می دهند و در مسیر اهداف و وظایف مورد نظرشان به ابزار اطلاع رسانی و شفاف سازی تبدیل و یا به عنوان همکار یا همیار، ناظر و منتقد بر عملکرد دولت ها هستند. نظام بین الملل به مجموعه ای از دولت ها اشاره دارد که در تماس با یکدیگرند و تعامل آنها با یکدیگر به حدی است که هر یک از آنها در محاسبات خود رفتار دیگر را مدنظر قرار دهد. این تعاملات می توانند مستقیم و غیرمستقیم و از سوی یک طرف ثالث باشند. در مقابل، جامعه بین الملل یا جامعه مرکب از دولت ها در شرایطی وجود دارد که «گروهی از دولت ها با آگاهی از برخی منافع مشترک و ارزش های مشترک به یک جامعه شکل دهند؛ به این معنا که در روابطشان با یکدیگر، خود را مقید به مجموعه ای مشترک از قواعد تصور کنند و در کارکرد نهادهای مشترک سهیم باشند».

نهادهای بین المللی، دولت ها را از نقش اصلی شان در اجرای کارکردهای سیاسی جامعه بین الملل محروم نمی کنند و به عنوان مرجع اقتدار مرکزی در نظام نیز عمل نمی نمایند. آنها تجلی عنصر همکاری میان دولت ها، کارکردهای سیاسی و در عین حال ابزاری برای تداوم بخشیدن به همکاری های چندجانبه

هستند. نهادها، دولت ها را متوجه آن می کنند که از اهداف مشترک خود غافل نمانند. دولت ها از طریق نهادهای بین المللی در جهت ایجاد، اجرا و حمایت از قواعد عمل می نمایند.

البته، نگاه سیاسی به برخی از حوزه های فعالیت سازمان های مردم نهاد، ارتباط میان دولت به طور عام و نهاد ناظر بر این سازمان ها به طور خاص با این سازمان ها و تشکل ها را از یک رابطه تعاملی به یک رابطه ستیزی تبدیل می کند. به بیان بهتر، به جای آن که این دو، با موقعیتی برابر با یکدیگر درباره اهداف مشترک گفتگو کنند و به دنبال توسعه کشور و ارائه راهکارهایی برای حل مشکلات و کسب منافع ملی باشند، ارتباطی خصمانه با هم پیدا می کنند و با سوء تفاهم بین دولت و سازمان های غیردولتی، هیچ گونه همکاری و همیاری مشترکی بین این دو به ظهور نمی رسد. متأسفانه، این رویکردهای سیاسی در کشور ما نسبت به برخی از حوزه های فعالیت تشکل ها وجود دارد. (معاونت مطالعات و تحقیقات، سازمان ملی جوانان ۱۳۸۶)

پرسش های پژوهش

۱. سازمان های غیر دولتی جوانان چه نقشی در تامین منافع ملی جمهوری اسلامی ایران دارند؟

۲. NGOs های جوانان در ایران و نظام بین الملل چه فعالیت هایی انجام می دهند؟

به نظر می رسد در حوزه مدیریت فرهنگی - اجتماعی (دولتی یا حاکمیتی) در کشورمان به دلایلی چون: سهل انگاری در درک مسائل، عدم درک صحیح از شرایط و وضعیت موجود، تحلیل ناصحیح از برداشت های ذهنی، مقطعی و القایی، عدم شناخت کافی زیر بنایی یا سطحی نگری به مسائل و تبدیل پلکانی آن به معضل، مشکل، التهاب و بحران، تأخیر در اقدام مؤثر و برون رفت از شرایط نامطلوب و از همه مهمتر، تکرار اشتباهات، هزینه ها بسیار بالاست، حال آنکه با اعتماد و پذیرش سازمان های غیردولتی می توان بخشی از حفره ها و خلأهای موجود در نظام مدیریتی را پر کرد و هزینه ها را چه به لحاظ منابع مالی و انسانی و چه از نظر زمانی کاهش داد.

جنس سازمان های غیردولتی به گونه ای است که می توانند نقاط ضعف این روابط را پوشش دهند یا ترمیم نمایند، جوانان را از حالت ایستایی خارج کنند و به سمت جوانانی فعال و اثرگذار سوق دهند. البته گام نخست این فرآیند از سوی دولت با محوریت بازشناسی NGOs و تغییر رویکرد دولت به آنهاست، که

هر چه این گام زودتر برداشته شود، منفعت بیشتری برای دولت و مردم در پی خواهد داشت. اگر بپذیریم سازمان های غیردولتی، حد فاصل دولت و مردم و واسطه ای ارزشمند و تسهیلگرانی حرفه ای هستند، گام های بعدی این اعتماد توسط تشکل ها غیردولتی می تواند برداشته شود و نتایج آن هم روشن خواهد بود.

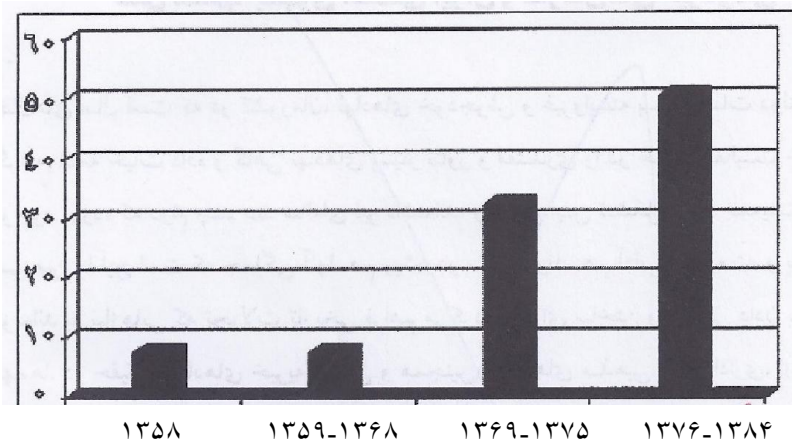
ضرورت انجام پژوهش

در دو دهه اخیر، NGOs به بازیگران مهمی در سطوح مختلف زندگی بشری تبدیل شده اند؛ به طوری که می توان به طور منطقی استدلال کرد که ظهور این سازمان های داوطلبانه غیر دولتی می تواند موجب بروز تغییراتی در روابط بین دولت ها و جوامع در سراسر جهان شود. فیشر (۱۹۹۷)، ظهور NGOs را به انقلابی بی سر و صدا با اهمیتی همسان با ظهور دولت مدرن در قرن نوزدهم تشبیه کرده است. برخی نیز با طرح نظریه (خیر عمومی) علت وجودی NGOs را ارضای تقاضاهای برآورده نشده خیر عمومی در جامعه می دانند. به عبارتی، معتقدند دولت ها معمولاً خیر عمومی را فقط در سطحی فراهم می سازند که رأی دهندگان میانی را ارضا می کند، در حالی که یک اقلیت مهم، یک نوع خیر عمومی یا سطحی خاص از خیر عمومی را درخواست می کند که فاقد حمایت اکثریت است و دولت نمی تواند در این زمینه کمکی کند. لذا، NGOs در این زمینه و جهت پر کردن این شکاف گام بر می دارند. بعضی از بخش های جامعه ممکن است به خیر عمومی بیشتری از آنچه دولت مایل است ارائه دهد نیاز داشته باشند. آنها می توانند با سازماندهی خود و بسیج نیروهای مردمی غیردولتی محلی، ملی و حتی بین المللی نیازهای خود را تأمین نمایند. به عبارت دیگر، هر چه جامعه ای دارای انسجام و همگنی بیشتری باشد و از نظر فرهنگی به سمت دموکراسی و نگاه به فعالیت های غیردولتی آزادانه سوق داده شده باشد، بیشتر مستعد ظهور این نوع سازمان های داوطلبانه است.

NGOs جوانان نقش موتور محرک را بر عهده دارند، اما آنچه حائز اهمیت است ورود این سازمان های غیردولتی به مباحث بشردوستانه به خصوص در ایران است. به عبارتی، جمهوری اسلامی ایران می تواند از ظرفیت NGOs بشردوستانه جوانان در زمینه های مختلف بهره هایی در راستای منافع ملی بردارد.

آنچه از تحقیقات انجام شده برمی آید این است که در حال حاضر، سازمان های غیردولتی ایران از جایگاه مناسبی برخوردار نیستند؛ چنان که روند رشد آنان طی هشت سال (۱۳۸۴ تا ۱۳۹۲) سیر نزولی داشته است. اما در دولت جدید، روند توسعه تشکل های غیر دولتی مجدداً آغاز شده است. (جدول ۱ و نمودار ۱ و ۲)

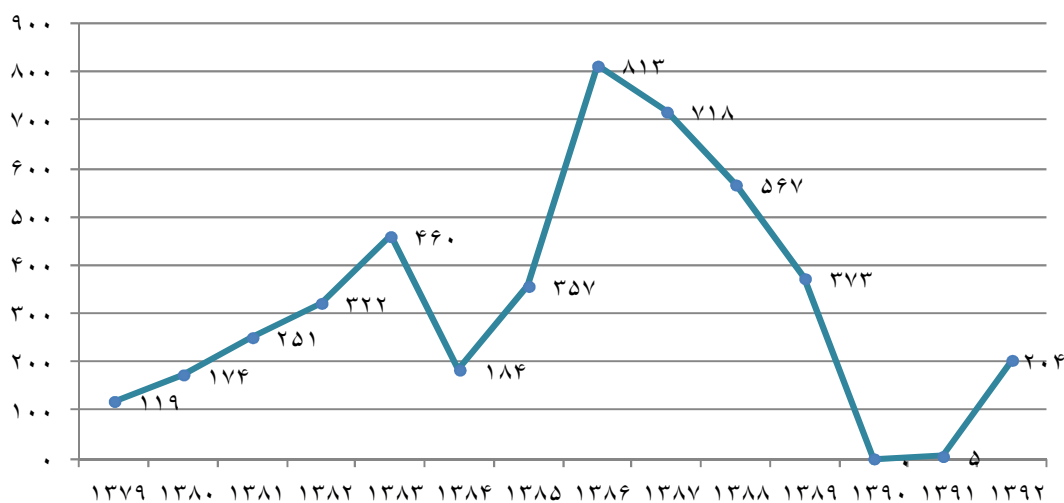
نمودار ۱: توزیع درصدی تاسیس تشکل های غیر دولتی

جدول ۱: جدول صدور مجوز به سازمان های مردم نهاد جوانان

ردیف	سال صدور	تعداد	درصد
۱	۱۳۷۹	۱۱۹	۲/۶۲
۲	۱۳۸۰	۱۷۴	۳/۸۳
۳	۱۳۸۱	۲۵۱	۵/۵۲
۴	۱۳۸۲	۳۲۲	۷/۰۸
۵	۱۳۸۳	۴۶۰	۱۰/۱۲
۶	۱۳۸۴	۱۸۴	۴/۰۵
۷	۱۳۸۵	۳۵۷	۷/۸۵
۸	۱۳۸۶	۸۱۳	۱۷/۸۸
۹	۱۳۸۷	۷۱۸	۱۵/۷۹
۱۰	۱۳۸۸	۵۶۷	۱۲/۴۷
۱۱	۱۳۸۹	۳۷۳	۸/۲۰
۱۲	۱۳۹۰	۰	۰/۰۰
۱۳	۱۳۹۱	۵	۰/۱۱
۱۴	۱۳۹۲	۲۰۴	۴/۴۹
جمع کل		۴۵۴۷	۱۰۰/۰۰

نمودار ۲: نمودار مقایسه ای تعداد سازمان های مردم نهاد جوانان به تفکیک سال صدور

گزارش معاونت ساماندهی امور جوانان وزارت ورزش و جوانان، ۲۱:۱۳۹۳

همانطور که تحقیقات نشان داده درصد کمی از افراد - چه در خارج و چه در درون سازمان های غیردولتی - معتقد به تأثیرگذاری این سازمان ها در کشور هستند. دولت مورد نظر «لاک» دولتی است متکی بر رضایت مردم. بنابراین، هر گونه تجاوز و تعدی به مردم حق می دهد که قرار داد را باطل بدانند و اختیاراتی را که داده اند، پس بگیرند. لذا همانطور که اشاره شد توسعه تشکل های غیر دولتی از ملزومات جامعه مدنی است و موجبات رشد و توسعه سیاسی کشورها را نیز فراهم می نماید. استفاده از ظرفیت این تشکل ها که هیچ محدودیتی برای انجام برنامه های برون مرزی ندارند می تواند در راستای منافع ملی کشورها و دیپلماسی عمومی مفید واقع شود.

ادبیات و پیشینه

متأسفانه، آنچه در حوزه پژوهش پیرامون NGOs در ایران صورت پذیرفته، با شاخص جهانی فاصله زیادی دارد. شاید یکی از دلایل عمده آن، عدم اعتماد و شناخت نخبگان سیاسی کشور از اهمیت تشکل های غیر دولتی در توسعه دیپلماسی عمومی و حرکت در مسیر قدرت نرم و دستاوردهای عمده بین المللی با رویکرد منافع ملی باشد- با وجودی که همواره در شعار نخبگان کشور به این امر اشاره می شود، اما تحقق آن در بدنه اجرایی با بن بست های سخت بروکراسی متوقف می گردد.

کمبود پژوهش های کاربردی در این حوزه نیز خود گویای مغفول بودن جایگاه ویژه NGOs نزد پژوهشگران ایرانی است. قدمت یکصد ساله شکل ها غیردولتی در نظام حقوقی ایران مبین آن است که این شکل ها در نظام حقوقی کشور به رسمیت شناخته شده اند. این شکل ها مانند سایر مؤسسات خصوصی دارای شخصیت حقوقی هستند. این شکل ها دارای اهلیت برخورداری از حقوق مالی و سیاسی می باشند، اما از حقوق غیرمالی مانند سایر اشخاص حقوقی محروم اند. در ادامه، به مرور نمونه ای از اهم پژوهش های تجربی موجود در این زمینه می پردازیم:

در پژوهشی که با عنوان «موانع ناکارآمدی NGOs در ایران» توسط طالبی در سال ۱۳۹۰ انجام شده، مسئله شکل های غیر دولتی از دید حقوقی بررسی گردیده است. وی در پژوهش خود به مواردی از جمله: جایگاه متزلزل این سازمان ها در نظام حقوقی ایران، اشاره نموده و آن را یکی از مهم ترین نارسایی های حقوقی کشور ایران در زمینه سازمان های غیر دولتی، دانسته است. او با اشاره به جایگاه نامناسب سازمان های غیر دولتی در قوانین ایران، دلیل آن را فقدان امنیت حقوقی کافی در این زمینه دانسته است.

پژوهش دیگری با عنوان «بررسی نقش عوامل سیاسی و امنیتی در سیاست گذاری سازمان های مردم نهاد ایرانی» توسط مجیدی در سال ۱۳۹۲ انجام شده است. وی تأسیس و توسعه سازمان های مردم نهاد را از جمله سازوکارهای مشارکت مردم در سطوح محلی، ملی و بین المللی دانسته و معتقد است آنها بر عرصه های گوناگون زندگی جوامع انسانی تأثیر می گذارند. وی در این پژوهش آورده است که یکی از این حوزه های تأثیرپذیر، منافع حاصله برای امنیت ملی کشورهاست. برای سیاست گذاری در حوزه سازمان های یادشده، شناخت عوامل متفاوت و از جمله عوامل سیاسی و امنیتی ضروری است. این پژوهش بر آن است تا با شناخت این عوامل، میزان و چگونگی تأثیرگذاری آنها بر ابعاد منافع حاصل بر امنیت ملی کشور را دریابد. حاصل این پژوهش که با روش های تحقیق پیمایشی، اسناد و مدارک علمی و مصاحبه عمقی صورت پذیرفته است، نشان می دهد که عوامل یادشده بر سه بعد منافع امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران شامل ایده دولت، نهادهای دولت و پایگاه مادی دولت تأثیر مستقیم دارند. بر این مبنا، بیشترین تأثیر این عوامل بر بعد ایده دولت است.

پژوهش دیگری با عنوان «موانع رشد و گسترش سازمان های غیردولتی در ایران» توسط سعیدی در سال ۱۳۸۱ با محوریت بررسی آرای گوستاو لوبون، نیل اسملسر، جیمز دیویس، رابرت تدگار، کورن هازر،

هربرت بلومر، رالف ترنرولویس و... از منظر جامعه‌شناسی و رفتارشناسی در باره تجزیه و تحلیل علل عدم توسعه NGOs در ایران انجام شده است. وی معتقد است رویکرد نهادگرایی در ایران که بیشتر ریشه در تجزیه و تحلیل اقتصادی دارد موجب شده برخی افراد NGOs را با رویکردی اقتصادی مورد سوءاستفاده قرار دهند.

از دیگر پژوهش‌های مرتبط، «بررسی سازمان‌های غیردولتی و نقش آن در توسعه پایدار» توسط بقائی است که در سال ۱۳۹۱ صورت پذیرفته و به کتاب نیز تبدیل گردیده است. وی معتقد است توسعه و توسعه یافتگی در همه ابعاد از مهمترین موضوعات مطرح در دهه‌های اخیر بوده و جوامع انسانی با همه امکانات و تدابیر خود می‌خواهند به این هدف نایل شوند و از جمله شاخص‌های توسعه یافتگی توسعه فرهنگی است که سازمان‌ها و نهادهای مختلفی در این عرصه فعالیت می‌کنند. از جمله نهادهای تسهیل‌گر در فرایند توسعه جوامع در عصر جهانی شدن، سازمان‌های مردم‌نهاد غیر دولتی موسوم به NGOs هستند که توانسته‌اند خیلی از مسائل پیش روی رسیدن به توسعه فرهنگی را حل کنند.

«سیاست‌زدایی از جامعه مدنی» عنوان پژوهشی است که توسط صادقی در سال ۱۳۸۴ صورت پذیرفته است. وی تجربه سازمان‌های غیردولتی در دوره اصلاحات را مورد بررسی قرار داده است. نویسنده مقاله دلایل توسعه NGOs در دولت اصلاحات را در برنامه‌های توسعه سیاسی و تبیین جامعه مدنی می‌داند و معتقد است که علت ضعف موجود، عدم توانمندسازی این تشکل‌ها و توجه به افزایش کمی آنها بدون رویکرد افزایش کیفی می‌باشد.

در پژوهشی دیگر با عنوان "Analysing the results of NGO peace practices" که توسط دوما، در سال ۲۰۱۰ صورت پذیرفته، به بررسی شیوه‌های استفاده از ظرفیت NGOs، با رویکرد بشر دوستانه به صورت موردی در جنایات و نقض حقوق بشر دوستانه صورت گرفته در کنگو پرداخته شده است.

با بررسی پژوهش‌هایی که در حوزه فعالیت تشکل‌های غیر دولتی در داخل و خارج از کشور صورت گرفته به این نتیجه می‌رسیم که در این زمینه به مباحث مختلف از جمله: مأموریت‌های کلی، ایرادات حقوقی در خصوص اساسنامه و مراحل کسب مجوز، جهانی شدن و نقش NGOs، موانع رشد تشکل‌های غیر دولتی، نگاه نخبگان به جایگاه تشکل‌های غیر دولتی و غیره پرداخته شده، اما متأسفانه هیچ پژوهش جدی درباره نقش تشکل‌های غیر دولتی و مأموریت‌ها و اقداماتی که این تشکل‌ها به ویژه در ایران انجام

می دهند، صورت نگرفته است. همچنین، شرایطی که در برخی دوره ها مانع از رشد تشکل های غیر دولتی در کشور شده و سیر نزولی صدور مجوز برای آنها طی سال های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۰ را در پی داشته، در پژوهش ها مورد بررسی قرار نگرفته است. استفاده از ظرفیت بشردوستانه تشکل های غیر دولتی جوانان در توسعه دیپلماسی نوین و دیپلماسی جوانان جهت کسب منافع ملی و افزایش قدرت نرم کشور از ویژگی هایی است که در این پژوهش برای نخستین بار به آن پرداخته شده است.

به اعتقاد بیشتر صاحب نظران علوم سیاسی، ظرفیت های سازمان های مردم نهاد جوانان در افزایش قدرت نرم و کسب منافع ملی جمهوری اسلامی ایران مشروعیت میزان قابل توجهی از اراده، روحیه و شخصیت ملی را معین می کند و همه سطوح مدیریت امنیتی را شکل می دهد. قدرت رهبری کارآمد و تصور مردم از مناسب بودن استراتژی ملی و یکپارچگی اجتماعی و فرهنگی از میزان مشروعیتی ناشی می شود که دولت یا رژیم حاکم از آن بهره مند است. (Buzan, 1995: 48) اما در تعریفی ساده تر، مشروعیت بدین نکته توجه دارد که آیا مردم یک کشور، حکومت را حق حاکمان دانسته و نسبت به آن وفادارند یا نه؟ داشتن مشروعیت بالا به رژیم حاکم کمک می کند تا به راحتی درباره اهداف ملی و وسایل مربوط به آن تصمیم گیری و منابع داخلی و خارجی متناسب را برای تحقق آن اهداف استخدام کند. مشروعیت ضعیف ضمن ایجاد شکاف بین جامعه - حکومت و تشدید آسیب پذیری های داخلی، تهدیدات خارجی را نیز در پی می آورد و به تشتت و بی ثباتی دامن می زند. حکومت های نامشروع که همواره پایه های قدرت خود را متزلزل می بینند، همه تحولات عادی را امنیتی و هر حرکتی را نوعی توطئه دیده و همواره در صدد کنترل توطئه برمی آیند. آبراهامیان تئوری توطئه را نداشتن اعتقاد یا باور نکردن شکل ظاهری رویدادهای سیاسی، اجتماعی و اقتصادی می داند. (آبراهامیان، ۱۳۸۲: ۱۱) اشرف نیز در تعریف توطئه آورده است: «توهم توطئه، نوعی بیماری روانی فردی و جمعی است. بیماری فردی سوءظن به همه چیز و همه کس را «پارانویا» و بیماری جمعی را تئوری توطئه می نامند. کسی که به «توهم توطئه» در مفهوم اخیر آن مبتلاست، تمام وقایع عمده سیاسی و سیر حوادث و مشی وقایع تاریخی را در دست پنهان و قدرتمند سیاست بیگانه و سازمان های سیاسی و اقتصادی و حتی مذهبی وابسته به آن سیاست می پندارد. (رمضان زاده، ۱۳۷۴: ۷)

این نوع تبیین معمولاً دارای سه ویژگی بنیادی است که بارزترین آن انتساب حوادث به عوامل خارجی است؛ خواه این عامل خارجی یک قدرت بیگانه باشد یا یکی از احزاب و جناح های رقیب. ویژگی دیگر این تئوری، فراگیری آن نسبت به همه حوادث سیاسی و اجتماعی و حتی فرهنگی و مذهبی است. از

دیدگاه طرفداران این تئوری، همه انقلاب‌ها، شورش‌ها، جنگ‌ها، عقب‌ماندگی‌ها و وابستگی‌های سیاسی و اقتصادی، ترورهای سیاسی و کمبودهای اقتصادی و... را دست پنهان بیگانه کارگردانی می‌کند. ویژگی دیگر این تئوری، فقدان استدلال و تحلیل علمی در آن است. همه کسانی که بر این اساس به تحلیل حوادث می‌پردازند، بسیاری از وقایع اجتماعی را بدون کاوش‌های علمی و کشف علل حادثه به توطئه دیگران نسبت می‌دهند؛ به طوری که گویا حوادث عالم به غیر از توطئه نمی‌تواند علل دیگری داشته باشد. به عنوان نمونه، در تبیین علی انقلاب‌ها هواداران انقلاب یا کسانی که از آن سود جستند، انقلاب را به قیام دلیرانه توده‌های ناراضی مردم نسبت می‌دهند، ولی مخالفان انقلاب‌ها و محافظه‌کاران سیاسی اغلب علت انقلاب را به دست پنهان و توطئه‌گر بیگانه نسبت می‌دهند و فراماسون‌ها، کارتل‌های نفتی، دستگاه‌های جاسوس و ابرقدرت‌ها یا ترکیبی از آنان را عامل وقوع انقلاب می‌دانند.

چنین حکومت‌هایی، به عمد و در عمل به بی‌اعتمادی در جامعه دامن می‌زنند و فقط به نیروهایی که به صورت فوری، عملیاتی و عینی وفادار هستند، امتیاز می‌دهند. بنابراین می‌توان گفت هم‌رأیی مردم و همراهی ایشان با سیاست‌های دولت، همچنین پذیرش نسبی حکومت کشور نزد بخش عمده‌ای از ساکنان آن، یکی از پایین‌ترین منابع قدرت را در اختیار دولتمردان یک کشور قرار می‌دهد. در این سبک حکومتداری با نگاه امنیتی به مسائل، از توسعه مشارکت‌های اجتماعی نیز کاسته می‌شود و فعالیت‌های مردمی تحت نظر و ذره بین شدید دستگاه‌های نظارتی و امنیتی صورت می‌پذیرد. در این رویکرد، شکلی از جامعه مدنی که باعث رشد سرمایه اجتماعی است ملاحظه نمی‌شود.

اما بنا به نظر پژوهشگران عرصه مطالعات اجتماعی و علوم سیاسی، مهم‌ترین عامل مؤثر بر اقتدار نرم دولت در صحنه سیاست خارجی و داخلی، افزایش مشارکت‌های اجتماعی توسط تشکل‌ها و مجموعه‌های غیر دولتی است (کلارک، ۲۰۰۰: ۲۸) چرا که معتقدند این وجه از قدرت، پایه‌های تصمیمات سیاست خارجی و داخلی کشور را محکم ساخته، مشروعیت لازم برای سیاست‌های متخذه در روابط خارجی را در انظار دولت‌های دیگر، فراهم می‌آورد و می‌توان با استفاده از این توان در مسیر کمک به دیپلماسی عمومی گام برداشت. از سوی دیگر، این امر در بطن خود، درجه‌ای از وحدت و هم‌سوگیری را در میان مردم کشور موجب می‌شود که به نوبه خود با کاستن از امکان درگیری‌ها و اختلافات قومی و مذهبی، سرمایه مناسبی از قدرت نرم را در اختیار حکومت قرار می‌دهد. پوتنام معتقد است سرمایه اجتماعی که لازمه آن مشارکت اجتماعی و توسعه تشکل‌های غیر دولتی می‌باشد، مجموعه‌ای از مفاهیم مثل اعتماد، هنجار و شبکه‌های

ارتباطی میان افراد یک اجتماع است که موجب افزایش امنیت جامعه خواهد شد، چرا که افراد در محیطی ساختارمند حتی اعتراضات خود به سیستم حاکم را اعلام می کنند و به این واسطه، دولت در جریان مستقیم نقدها و اشتباهات احتمالی خود قرار می گیرد و مسائل به صورت زیرزمین و محرمانه که منجر به آشوب یا نافرمانی مدنی شود پیگیری نخواهد شد. این توسعه وسیله‌ای برای رسیدن به توسعه سیاسی و اجتماعی در سیستم‌های مختلف سیاسی است. (پوتنام، ۱۹۹۷: ۷۶) پوتنام بر اعتماد تأکید زیادی می‌کند. از نظر او اعتماد و ارتباط متقابل در شبکه‌های اجتماعی، منابعی هستند که در کنش‌های اعضای جامعه موجود است. شاخص‌هایی که به طور متعارف برای سنجش مشروعیت و مصادیق جامعه مدنی به کار می‌رود عبارت‌اند از: آزادی انتخاب کردن و انتخاب شدن، حق رأی همگانی، حق مراجعه به دادگاه صالحه، آزادی گردش سرمایه‌های فکری و مالی، حق تجمع قانونی و تشکیل حزب سیاسی و تشکل‌های غیر دولتی، برابری شهروندان و گردش مسالمت‌آمیز قدرت. (Edwards, 1999: 58)

امروزه سرمایه اجتماعی، نقشی بسیار مهم‌تر از سرمایه فیزیکی و انسانی در جوامع به خصوص در زمینه امور حکومتی، تقویت مشروعیت سیاسی و افزایش قدرت نرم ایفا می‌کند. در غیاب سرمایه اجتماعی، سایر سرمایه‌ها اثربخشی خود را از دست می‌دهند و بدون سرمایه اجتماعی، پیمودن راه‌های توسعه و تکامل فرهنگی و اقتصادی ناهموار و دشوار می‌شوند.

بنا به گزارش دبیرکل سازمان ملل، برنامه‌های بین‌المللی دیپلماسی جوانان در زمینه بعضی از حساس‌ترین موضوعات مانند پیشگیری از مواد مخدر، ترویج و ارتقای حقوق بشر و حمایت از مبتلایان به ایدز پیشگام بوده است. همچنین، سازمان‌های غیردولتی جوانان در ایجاد الگوهای مناسب برای حمایت‌ها و مراقبت‌های اجتماعی مساعدت‌های چشم‌گیری کرده‌اند. (مرکز اطلاعات سازمان ملل، ۲۰۱۳: ۱۶)

از آنجا که این سازمان‌ها از متن جامعه برخاسته، روند طبیعی خود را در تشکیل طی کرده و علاقمندان به موضوع خاصی را گرد هم آورده‌اند و همچنین به دلیل سازماندهی قوی آن‌ها، وجودشان باعث می‌گردد که فرایندهای جمعی و ساز و کارهای توسعه پایدار همچون: فرهنگ، هنر، سیاست، زنان، محیط زیست و ... در کانال خاص خود با شفافیت کامل جریان یابد.

به این دلیل که سازمان های غیردولتی به ساختار حکومت وابستگی ندارند و در تصمیم‌گیری‌های دولتی ذینفع نیستند، قادر خواهند بود تا ارزیابی بی‌طرفانه‌ای از وضعیت به عمل آورند و آن را به دولت‌ها منعکس سازند.

به عنوان مثال، پس از بروز بحران نفت در سال ۱۹۷۳، مسئله استفاده از سوخت‌های غیرفسیلی در بسیاری از کشورهای مصرف‌کننده اصلی نفت به طور جدی مطرح گردید. این بحث را سازمان های غیردولتی با دفاع از کاربرد انرژی باد و بر علیه انرژی هسته‌ای و یا توسط گروه‌هایی که مخالف استفاده از زغال سنگ و مدافع کاربرد انرژی هسته‌ای بودند دنبال کرده اند. این فعالیت‌ها و مباحث، اثر مستقیمی بر تصمیم‌گیری‌های مجالس قانون‌گذاری بسیاری از کشورها گذاشته‌اند. در دانمارک، نتیجه این کار قطع استفاده از انرژی هسته‌ای بود. (میرآقایی، ۵۵: ۱۳۹۲) سازمان های غیردولتی به خصوص در جوامع توسعه یافته با حمایت از گروه های مختلف آن‌ها را برای ورود به عرصه فعالیت‌های اجتماعی آماده می‌کنند و زمینه پذیرش اجتماعی آنان را فراهم می‌آورند. به عنوان مثال، سازمان هایی که از زنان بی‌سرپرست و یا کودکان یتیم و یا خیابانی حمایت می‌کنند. این سازمان ها از طرق مختلف و با ارائه کمک‌های مادی و معنوی گروه های مزبور را مهیا می‌کنند تا در جامعه نقشی مفید و سازنده را برعهده گیرند. مثال روشن دیگر در این زمینه، سازمان هایی هستند که از کارگران مهاجر و پناهندگان حمایت می‌کنند. این سازمان ها زمانی که این گروه ها می‌خواهند به عنوان یک اقلیت مورد شناسایی قرار گیرند و زمانی که سیاست‌های موجود مانع ادغام آن‌ها در جامعه جدید می‌باشند، بسیار مفید هستند. سازمان های غیردولتی در جهت دستیابی کشور به توسعه اقتصادی نقش ویژه‌ای را برعهده دارند.

سازمان های غیردولتی در حمایت از حقوق گروه های مختلف افراد بویژه گروه هایی که کمتر مورد توجه قرار دارند نقش عمده‌ای را برعهده دارند. بعلاوه فعالیت‌های این سازمان ها موجب می‌گردد تا توجه افکار عمومی نسبت به موارد ناشناخته و غیرمشهور نیز جلب گردد.

البته سازمان های غیر دولتی جوانان ایران نیز در زمینه دفاع از حقوق معلولان، ارائه کمک‌های پزشکی و اجتماعی به اشخاص ناتوان جسمی و روحی و نیز کمک به پذیرش و ادغام آن‌ها در اجتماع، اقدامات خیریه ای برای محرومان، برنامه های بین المللی در خصوص خسارات حاصل بر ایران طی دوران جنگ تحمیلی هشت ساله به ویژه استفاده ارتش بعث از سلاح های شیمیایی فعالیت می‌کنند. تشکیل مراکز

بازتوانی و کارگاه‌های تولیدی برای معلولان از دیگر اقدامات انجام شده توسط تشکل‌های غیر دولتی جوانان ایران می‌باشد. (آشوری، ۱۳۸۲:۳۳۰)

دیدگاه نادرست جامعه نسبت به مبتلایان به ایدز - که جمعیت آن‌ها روز به روز در حال افزایش است و به طور نامناسب از صحنه اجتماع طرد می‌گردند - باعث شده تا آن‌ها بیماری خود را پنهان نگاه دارند که این امر، جامعه را در معرض خطرهای جدی قرار می‌دهد. به علاوه، این رانده شدگی موجب بروز علامت‌های ضد اجتماعی و رفتارهای انتقام‌جویانه در این افراد می‌گردد. توجه سازمان‌های غیردولتی جوانان و برنامه‌های ویژه در خصوص آگاه‌سازی جامعه از این مسئله از دیگر اقدامات تشکل‌های غیردولتی جوانان ایران است.

بیکاری روزافزون جوانان و عدم موفقیت آنها در کسب یک هویت اجتماعی مشخص موجب گرایش روزافزون جوانان به مواد مخدر شده است. ورود مواد مخدر مصنوعی به بازار ایران و افزایش استفاده از این مواد در میان جوانان نیز توجه جدی جامعه مدنی را می‌طلبد که سازمان‌های غیردولتی جوانان می‌توانند در این حوزه نقش مؤثری را ایفا نمایند.

سازمان‌های غیردولتی نقش عمده‌ای را در زمینه تدوین و توسعه حقوق بشر در سطح بین‌المللی بر عهده داشته‌اند. این سازمان‌ها در کنفرانس سانفرانسیسکو و تدوین منشور ملل متحد حضوری فعال داشتند. بر اثر تلاش‌های این سازمان‌ها بود که ماده ۷۱ منشور ملل متحد در مورد اعطای نظام مشورتی به سازمان‌های غیردولتی به تصویب رسید. (مرکز اطلاعات سازمان ملل متحد، ۱۳۷۹:۵۰)

بعلاوه، سازمان‌های غیردولتی در جهت ایجاد سمت «کمیسر عالی حقوق بشر»، قبولاندن اصل جهانی بودن حقوق بشر در سطح جهان و ایجاد محاکم بین‌المللی در یوگسلاوی و رواندا تلاش‌های زیادی را به عمل آوردند. (همان)

در سایر کنفرانس‌های بین‌المللی نیز سازمان‌های غیردولتی مشارکت فعالی داشته‌اند که از میان آن‌ها می‌توان به کنفرانس جهانی حقوق بشر وین (۱۹۹۳)، کنفرانس جهانی زنان پکن (۱۹۹۵) و کنفرانس ژوهانسبورگ (۲۰۰۲) اشاره کرد. در این کنفرانس‌ها سازمان‌های غیردولتی ضمن مشارکت در مباحث کنفرانس و امور مربوط به تهیه پیش‌نویس سند نهایی، اقدام به برپایی نمایشگاه‌های عکس، نقاشی، کتاب و ... در خصوص موارد نقض حقوق بشر در حوزه‌های تحت پوشش خود و یا تبلیغ گروه خود نمودند.

در سطح داخلی نیز سازمان های غیردولتی تلاش می کنند تا با ارائه راهکارهای اجرایی و یا نظری در زمینه حقوق بشر معیارسازی کنند. ارائه طرح به مراجع اجرایی و قانون گذاری ملی از جمله این فعالیت هاست. به عنوان مثال، طرح اولیه لایحه منع کودک آزاری را انجمن حمایت از حقوق کودکان تهیه کرده بود. سازمان های غیردولتی به دلیل ساختار و خصوصیات خاص خود مورد وثوق مراجع بین المللی قرار دارند. ملاحظات سیاسی در موضع گیری های این سازمان ها دخالت کمتری دارد.

بارزترین حوزه فعالیت سازمان های غیردولتی در ایران، محیط زیست است. وسعت سرزمین و وجود تنوع جغرافیایی و زیست-محیطی، تاکید و توجه مذهب، تاریخ، فرهنگ و ادب ایرانی به حفاظت از محیط زیست، عدم حساسیت دولت در این زمینه و نیاز دولت به مشارکت مردمی در جهت حفاظت از محیط زیست، تاکید جامعه جهانی بر مقوله حفاظت از محیط زیست و طرح مفهوم توسعه پایدار و ... باعث شده است تا فعالیت سازمان های غیردولتی در این حوزه از گسترش و مقبولیت زیادی برخوردار گردد. این سازمان ها به انجام پروژه های تحقیقاتی و انجام مطالعاتی در زمینه حفاظت از محیط زیست، تشکیل گروه های حفاظت از طبیعت و پاکسازی محیط زیست، انجام برنامه های آموزشی، علمی و فنی در زمینه محیط زیست و ... و انتشار نتایج حاصل از این فعالیت ها مبادرت می نمایند.

روش شناسی پژوهش

انواع روش ها در علوم اجتماعی برای گردآوری داده ها ابداع شده است. برای بررسی نقش سازمان های غیر دولتی جوانان (NGOs) در تامین منافع ملی جمهوری اسلامی ایران، از تکنیک گردآوری اطلاعات به روش کتابخانه ای (کتاب های تخصصی، وبگاه های معتبر علمی و بانک اطلاعاتی داخلی / خارجی) کمک گرفته می شود. آنچه این روش را از روش های دیگر متمایز می کند، استفاده از اسناد و متون موجود (روزنامه، برنامه های تلویزیونی و ...) به منظور تحلیل کیفی و فهم محتوای پیام ها و کردارهای گفتمانی موجود در متون مختلف است.

نتیجه گیری

با توجه به تلاش های سازمان های غیردولتی در اقدامات بشردوستانه می توان نتیجه گرفت این سازمان ها نقش موثری در کمک رسانی به افراد و گروه های انسانی در نقاط گوناگون داشته اند و تسریع روند بین

المللی در شناسایی این تشکیلات توسط سازمان های بین المللی به خصوص سازمان ملل متحد مانند مندرجات در قطعنامه ۶۸۸ شورای امنیت مبنی بر امکان و اجازه ورود این سازمان ها به مناطق درگیری برای کمک به نیازمندان و همچنین همکاری هایی که این تشکل ها با UNIDO انجام می دهند، سبب ترسیم جایگاهی مثبت از این تشکل ها در نزد افکار عمومی جهان و در راستای بشر دوستی شده است. انسان قرن بیست و یکم با توجه به قواعد موضوعه و رنج ها و آلامی که از بلایای طبیعی همچون: سیل، زلزله، آتشفشان، جنگ های قومی و مذهبی و رواج تروریسم می برد و تجربیات تلخی که در همین دهه اخیر بر سر بشریت در کشورهایی همچون: سوریه، عراق، هائیتی، رواندا، یوگسلاوی، افغانستان و... رخ داده، نیاز جامعه بشری به استفاده از تشکل های بشردوست بی طرف را دو چندان نموده است. فارغ از سیاست های دولت ها، وجود و گسترش سازمان های غیر حکومتی به خصوص با محوریت جوانان علاوه بر کمک به جامعه بشری در بهبود چهره کشور در بین اذهان عمومی با انجام اقدامات عام المنفعه و بشردوستانه، رابطه مستقیم دارد. بازنمایی و ترویج تصویر مثبت با راهبرد ((بسیار به بسیار)) در ارتقای خوشنامی کشور در جامعه جهانی و کمک به منافع ملی دارای اهمیت بالایی است. جذب قلوب و اذهان سایر جوانان کشورهای مختلف دنیا نیز که حاصل این اقدامات می باشد، در مدیریت چهره کشور نقش کلیدی بازی می کند.

طبق نظر بودریار، اندیشمند پسا تجدد گرا، مدیریت تصویر از طریق مدیریت درک مخاطبان هدف با القای پیام هایی در ذهن مخاطبان با ابزارهای مختلف از جمله: شعر، موسیقی، فیلم، سمینار، مسابقه، تفریح و... صورت می گیرد، اما از آنجا که رویه جوانی با اصلاح گری، شور، نشاط، کنجکاوی و تغییر همراه است، با استفاده از نیروی جوان آموزش دیده و وفادار به منافع ملی کشور می توان دقیق تر به هدف مدیریت درک مخاطبان هدف به ویژه با اقدامات بشر دوستانه بین المللی دست یافت.

موانع پیش روی سازمان های غیردولتی در ایران

موانع ساختاری

الف: مانع فرهنگی

با وجود زمینه‌های مناسب مذهبی و تاریخی، ایرانیان در زمینه انجام فعالیت‌های جمعی و گروهی و به خصوص فعالیت‌های غیرانتفاعی از شرایط فرهنگی مناسبی برخوردار بوده‌اند، اما فرهنگ سیاسی ایران، فرهنگی پویا و حساس نسبت به عملکرد حکومت‌ها نبوده است. (بازرگان، ۱۳۵۸:۴۳) در ایران علیرغم تحولات سیاسی و اقتصادی در نگرش مردم نسبت به ساختار سیاسی، تغییر بنیادینی صورت نگرفته و سنت حکومت خودکامه تداوم یافته است. در چنین فرهنگی، احساس وجود فاصله میان مردم و حکومت از عمده‌ترین ویژگی‌هاست که موجب بیگانگی و ترس می‌گردد. این فرهنگ سیاسی که حول محور قدرت دور می‌زند، از یک سو در مراحل اولیه جامعه پذیری، بی‌اعتمادی عمیق در روابط انسانی ایجاد می‌کند - به دلیل نوع شخصیت اقتدار طلب و فرصت طلبی که می‌پرورد- و از سوی دیگر، در مراحل بعدی از فرد می‌خواهد که به حکم فرصت‌طلبی و تأمین امنیت فردی نسبت به حکام و نهادهای سیاسی، ایمان و اطاعت نشان دهد. لذا در شرایط بی‌اعتمادی، اگر سازمان‌ها و تشکیلاتی پیدا شوند خود مبتنی بر رابطه آمریت و اطاعت محض خواهند بود. همچنین، وضعیت جغرافیایی خاص ایران که به عنوان چهارراه تاریخ تمدن بوده و در مسیر تجارت و تهاجم دیگران قرار داشته است، به انضمام سنت کشاورزی و زراعت پیشگی ایرانیان، نوعی روحیه سازگاری را در آنان ایجاد کرده است.

ب: مانع قانونی

در ایران سیستم قانونی براساس بدبینی نسبت به اجتماعات و انجمن‌ها شکل گرفته است؛ روابط دولت با نهادهای داوطلبانه به طور واضح تعریف نشده است و قوانین مربوط به فعالیت سازمان‌های غیردولتی در ایران شفاف نیستند. قوانین و رویه‌های قانونی پیچیده و پردردسری که در سه دهه گذشته وضع شده‌اند، انجام دادن کارهای ابتکاری و اقدامات ریشه‌ای اجتماعی را مشکل ساخته‌اند و روحیه کار داوطلبانه را تضعیف و سرکوب کرده‌اند. (نمازی، ۱۳۹۰:۲۸) به دلیل مشکلات فوق، سازمان‌های غیردولتی نمی‌توانستند با توجه به مرامنامه و روش اجرایی و اهدافی که برای خود در نظر می‌گرفتند، با همان ایده سازمان خود را به ثبت برسانند. آنها مجبور بودند که سازمان‌های خود را دارای اهداف دیگری معرفی کنند، ولی مراحل ثبت قانونی آن را به شکل دیگری دنبال کنند.

از سوی دیگر، قانونگذار ایرانی فعالیت سازمان‌های غیردولتی را منوط به ثبت آن‌ها در مراجع رسمی اعلام می‌نماید و به نظارت کامل براین سازمان‌ها حتی از زمان تأسیس تاکید کرده است. تعدد رویه‌های جاری

در خصوص ثبت این سازمان ها مشکل دیگری است. به دلیل پیچیدگی های فوق، بسیاری از سازمان های غیردولتی و سازمان های اجتماعی قادر به ثبت جوامع و انجمن های خود نزد نهادهای دولتی نبوده اند. تعداد زیادی از آنها بدون اینکه ثبت شده باشند، فعالیت می کنند. بسیاری از آنها با موانع جدی روبرو می شوند چرا که رسماً مورد شناسایی قرار نگرفته اند. (نمازی، ۵۹: ۱۳۹۱)

ج: مانع اقتصادی

جمعیت جوان کشور، بالا بودن نرخ بیکاری و افزایش مشکلات اقتصادی مردم در کنار حاکمیت روحیه تجمل گرایی در جامعه باعث شده است تا بخش عمده فعالیت های اجتماعی در فعالیت های اقتصادی سودآور متمرکز گردد؛ آن هم نه فعالیت های ریشه ای و بلند مدت، بلکه فعالیت های کاذب و سطحی. بعلاوه، وابستگی جامعه ایران به دولت - به دلیل اقتدار دولت ناشی از درآمد نفتی - باعث شده است تا مردم و بخش خصوصی نقش مهمی را در عرصه فعالیت های اقتصادی ایفا نکنند. به این دلایل، سازمان های غیردولتی در ایران جایگاه مردمی ندارند و ضرورتی برای تشکیل جامعه مدنی و سازمان های غیردولتی از طرف مردم جامعه ما هنوز احساس نشده است. (محمدی، ۶۸: ۱۳۸۸)

آنچه که از فرهنگ ایرانی نشأت گرفته است، سازمان های اجتماعی یا محلی بوده اند که با توجه به تغییر شرایط اجتماعی قادر به پاسخگویی به نیازهای نوین نمی باشند. با این حال، برخی از شرایط حاکم بر این سازمان های اجتماعی و محلی به درون سازمان های غیردولتی نیز رخنه کرده اند و این امر موجب بروز مشکلاتی جدی سازمان های غیردولتی شده و کارایی و اثر بخشی آنها را تنزل داده است.

در ادامه، به برخی از عمده ترین این مشکلات اشاره می شود:

۱- کلی بودن و مبهم بودن اهداف و وظایف

کلی بودن اهداف و وظایف، یکی از مسائلی است که در اساسنامه بیشتر سازمان های غیردولتی در ایران قابل مشاهده است. به نظر می رسد با بررسی اهداف مندرج در اساسنامه سازمان های غیردولتی بتوان به معیاری مطمئن برای ارزیابی میزان تعهد سازمانی نسبت به انجام فعالیت ها دست یافت. هر چند در برخی از موارد، بیان اهداف و وظایف به صورت کلی برای احتراز از سخت گیری های نهادهای دولتی در اعطای

مجوز صورت می‌پذیرد، اما هر چقدر که اهداف و وظایف جنبه شعاری بیشتری داشته باشند، ظاهراً تعهد سازمان مربوطه نسبت به انجام دادن فعالیت‌های عملی و مؤثر کمتر است.

۲- ضعف مدیریت

بسیاری از سازمان‌های غیردولتی از ضعف مدیریت رنج می‌برند. این مشکل در سازمان‌های مختلف به اشکال متعددی بروز پیدا می‌کند. بسیاری از مدیران موسسات یک نگاه کاسب کارانه به سازمان‌های غیردولتی دارند (محمدی، ۱۳۸۸: ۷۱) و به کار گروهی اعتقادی ندارند. این نوع نگاه در کوتاه مدت باعث ضعف عملکرد سازمان و در بلند مدت موجب انحراف سازمان از اهدافی می‌گردد که برای خود تعیین کرده است. در بسیاری از سازمان‌ها، مدیران و مؤسسان سازمان در دسترس نیستند و برقراری تماس و ارتباط با آن‌ها مشکل است. اگر این مسئله را نیز مورد توجه قرار دهیم که خیلی از سازمان‌ها دچار نخبه‌گرایی هستند و فعالیت‌های آنها قائم به شخص می‌باشد، اهمیت موضوع فوق روشن‌تر می‌گردد.

۳- فقدان اعتبار و نداشتن پایگاه اجتماعی

برخی از سازمان‌های غیر دولتی از اعتبار کافی برای انجام فعالیت در حوزه‌هایی که برای خود تعیین کرده‌اند، برخوردار نیستند و نوع شعارها با توان سازمان تناسب چندانی ندارد. بعلاوه، نداشتن پایگاه اجتماعی در میان مردم موجب عدم استقبال از فعالیت سازمان و در نتیجه افت کارایی این سازمان‌ها می‌گردد. از سوی دیگر، بسیاری از سازمان‌های غیردولتی با جوامع هدف خود بویژه فقرا و محرومان از ارتباط و وابستگی کافی برخوردار نیستند. این امر، از یک سو موجب بیگانگی سازمان با جوامع هدف و نیارهای مربوطه و از سوی دیگر، موجب بیگانگی جوامع مذکور با سازمان مورد نظر و در نتیجه، عدم استقبال کافی از فعالیت‌های سازمان می‌گردد.

۴- فقدان تخصص و توانمند سازی NGOs

بسیاری از سازمان‌های غیردولتی از تخصص کافی برای فعالیت در حوزه‌های مورد نظر خود و یا انجام کار گروهی و سازمانی برخوردار نیستند؛ چنان که بهره‌گیری از علوم جدید به طور مناسب انجام نمی‌پذیرد، استفاده از اینترنت محدود است - حتی بسیاری از سازمان‌ها از سایت اینترنتی برخوردار نیستند یا سازمان‌هایی هم که دارای سایت هستند، استفاده کافی و مناسب از امکانات آن به عمل نمی‌آورند، ارتباطات این

سازمان ها هنوز با استفاده از روش های سنتی صورت می پذیرد، دانش کارجمعی در این سازمان ها وجود ندارد و بسیاری از فعالیت ها براساس تجربه و آزمون و خطا انجام می شوند و روش های گزارش دهی و گزارش نویسی رایج در میان این سازمان ها ضعیف است که این امر موجب می شود تا جذب بودجه از پروژه های بین المللی مشکل باشد. (شعبانی، ۱۳۸۸:۵۱) همچنین، روابط عمومی این سازمان ها ضعیف است و با تکیه بر روش های سنتی انجام می پذیرد. این مسئله باعث ضعف سازمانی در معرفی خود و برقراری ارتباط با جامعه می گردد و به نوبه خود، کاهش تأثیرگذاری در جوامع هدف و انحراف از رسالت سازمان را در پی دارد.

۵ - عدم آگاهی این سازمان ها نسبت به نقش و جایگاه خود در جامعه

بیشتر سازمان های غیردولتی، از نقشی که در شکل دهی به ساختار اجتماعی و تغییر فرهنگ و ارزش های حاکم بر جامعه برخوردارند، آگاهی ندارند. آن ها از رسالت و مأموریت اصلی خود که واسطه میان مردم و دولت ها می باشند، درک مناسبی ندارند. میزان خود باوری در این سازمان ها پایین است و از توانمندی های خود غافل اند. در نتیجه، مطالباتی را که می توانند داشته باشند، از دولت تقاضا نمی کنند. این امر به نوبه خود موجب می شود تا دولت نیز نقش و جایگاهی مناسب برای این سازمان ها در نظر نگیرد و حضور آنها را در سیاست گذاری ها و برنامه ریزی ها و فعالیت های عمومی به رسمیت نشناسد.

۶ - همسویی با دولت

در برنامه های اعلام شده برخی از سازمان های غیردولتی، عباراتی به چشم می خورد که اگر بیننده با سازمان مربوطه آشنایی نداشته باشد تصور خواهد کرد که با یکی از ارکان رسمی دولت روبه روست. از سوی دیگر، محدودیت منابع مالی، برخی از سازمان های غیردولتی را مجبور ساخته تا به جای اجرای برنامه های مستقل و در راستای اهداف خویش، به دنبال اجرای برنامه های دولت بروند تا از کمک های دولت بهره مند گردند. عدم وجود درکی مناسب از تعریف و جایگاه سازمان های غیردولتی در جامعه و در درون خود آنها باعث گردیده است تا این سازمان ها به دنبال تقلید از الگوهای دولتی بروند و این مسئله نیز به نوبه خود به تلاش سازمان مربوطه در جهت کسب پایگاه اجتماعی مشخص صدمه بزند.

۷ - ضعف عضوپذیری

شاید جذب اعضا مهم‌ترین عاملی باشد که بقای یک سازمان غیردولتی و موقعیت آن را در رسیدن به اهداف مشخص شده تضمین می‌کند. اما مهم‌تر از این مسئله، این است که افراد با چه انگیزه‌هایی و به چه دلیل به عضویت سازمان درمی‌آیند. در ایران، عضویت افراد در سازمان‌های غیردولتی بیشتر با معرفی گروه‌های تأثیرگذار از قبیل دوستان، همکلاسی‌ها، خانواده و خویشاوندان صورت می‌پذیرد. کمتر مشاهده شده است که اهداف و برنامه‌های اعلام شده سازمانی، افراد را به سمت آن بکشاند.

بسیاری از سازمان‌های غیردولتی از اعضای برخوردارند که فقط کارت عضویت دارند و هیچ فعالیتی در سازمان به انجام نمی‌رسانند. ممکن است دلیل این امر این باشد که فرصت‌های مناسب برای فعالیت اعضا وجود ندارد و افراد پس از عضویت، از سازمان کنار زده می‌شوند. دلیل دیگر ممکن است این باشد که عضویت در سازمان با انگیزه واقعی فعالیت همراه نیست و با انگیزه‌های نامشخص صورت می‌پذیرد. در برخی از سازمان‌ها افراد به دلیل ندادن سازمان به خلاقیت و نوآوری‌ها، از سازمان کناره می‌گیرند. گاهی نیز افراد به دلیل مواجهه با برخورد سرد و غیردوستانه اعضای قبلی سازمان، از فعالیت در سازمان ناامید می‌شوند.

۸ - عدم حضور فعال در عرصه‌های بین‌المللی

ارتباطات بین‌المللی سازمان‌های غیردولتی ایران محدود است. بسیاری از آن‌ها از امکانات موجود برای فعالیت در عرصه بین‌المللی آگاه نیستند و اطلاع‌رسانی مناسبی در این زمینه‌ها از سوی دولت و نهادهای دولتی صورت نمی‌پذیرد. از سوی دیگر، به دلیل ضعف اطلاع‌رسانی این سازمان‌ها در مورد فعالیت‌ها و اقدامات خود این سازمان‌ها عموماً مورد توجه سازمان‌های بین‌المللی قرار نمی‌گیرند و فرصت کسب و انجام دادن طرح‌های بین‌المللی را از دست می‌دهند. ارتباط مستمر میان این سازمان‌ها با سایر سازمان‌های دولتی و غیردولتی در داخل و خارج از کشور وجود ندارد و این مسئله موجب شده تا در بسیاری از موارد، آگاهی این سازمان‌ها از قابلیت‌ها و توانایی‌های یکدیگر محدود باشد.

منابع

- آشوری، محمد (۱۳۸۲) جایگزین‌های مجازات زندان. تهران: انتشارات دانشگاه تهران
- آمارتیا سن، آمارکو (۱۳۹۱) توسعه به مثابه آزادی. احمد موثقی. تهران: نشر نی
- احمدی، حمید (۱۳۷۷) مجموعه مقالات جامعه مدنی و ایران امروز. تهران: انتشارات نقش و نگار
- احمدی، حمید (۱۳۷۶) مجموعه مقالات تحقق جامعه مدنی در انقلاب اسلامی. تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی
- اشرف، احمد (۱۳۷۷) "نظام صنفی، جامعه مدنی و دموکراسی در ایران". فصلنامه گفتگو. زمستان، شماره ۲۴، صص ۴۲-۵۴
- افروغ، عماد (۱۳۸۱) "تشکل‌های غیر دولتی و قوانین حقوقی". فصلنامه فرهنگ عمومی شورای عالی انقلاب فرهنگی. شماره ۱۸۹، صص ۶۶-۵۰
- افضل‌ی، رسول (۱۳۸۹) چشم‌انداز جامعه مدنی در خاورمیانه. تهران: نشر مؤسسه فرهنگی هنری بشیر علم و ادب
- انوری، ابراهیم (۱۳۸۷) "سازمان‌های غیردولتی و حقوق بشردر ایران". فصلنامه انجمن علوم سیاسی. سال پنجم، شماره ۳۱، صص ۳۶-۱۸.
- امین، فرهاد (۱۳۷۳) "بررسی نقش سازمان‌های غیردولتی در جلب مشارکت مردم به منظور حفظ زیست". پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده حقوق، دانشگاه تهران.
- بازرگان، مهدی (۱۳۷۶) سازگاری ایرانی. تهران: بی تا
- بشیریه، حسین (۱۳۷۶) "جامعه مدنی، قدرت ایدئولوژی: موانع تحقق جامعه مدنی در ایران". از کتاب تحقق جامعه مدنی در انقلاب اسلامی ایران (مجموعه مقالات). تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی

- بشیریه، حسین (۱۳۸۰) موانع توسعه سیاسی در ایران. تهران: انتشارات گام نو
- بشیریه، حسین (۱۳۸۲) عقل در سیاست: سی و پنج گفتار در فلسفه، جامعه شناسی و توسعه سیاست. تهران: نگاه معاصر
- تاجبخش، کیان (۱۳۸۲) بررسی مقدماتی نظریه سرمایه اجتماعی در تحلیل وضعیت تامین اجتماعی در ایران.... تهران: موسسه عالی پژوهش تامین اجتماعی
- توسلی، غلامعباس (۱۳۸۳) "دولت و تشکل های غیر دولتی". ویژه نامه سال ۱۳۸۹، روزنامه شرق. ص ۵۱.
- جباری، حبیب (۱۳۹۲) "توسعه اجتماعی و اقتصادی". مجله رفاه اجتماعی. شماره ۱۰.
- حاجی یوسفی، امیرمحمد (۱۳۹۰) "استقلال نسبی دولت یا جامعه مدنی". فصلنامه مطالعات راهبردی. صص ۷۰-۷۹.
- حسام، فرحناز (۱۳۸۲) "رسانه‌ها و تفسیر ارزش‌های اجتماعی". مجله فرهنگ عمومی پیشین. شماره ۸۰، صص ۶۰-۷۱.
- رضوی، محمدرضا (۱۳۷۸) "توان رقابتی و روابط پیمانکاری". نامه علوم اجتماعی. شماره ۱۹، صص ۸-۱۸.
- رمضان زاده، عبدا... (۱۳۹۱) "جزوه درسی حقوق اقلیت ها". دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران. شماره ۵۵، صص ۹-۱۶.
- زکایی، محمد سعید (۱۳۸۰) "وضعیت سرمایه اجتماعی در ایران". مجله داوطلب. شماره ۸، صص ۸۱-۹۰.
- سلیمانی، مرتضی (۱۳۸۱) "بررسی نقش تشکل ها غیردولتی در پیگیری مطالبات اجتماعی". روزنامه همشهری، ۱۴ اسفند ۱۳۸۱، ص ۹.

- سبزواری، نصرا.... (۱۳۸۰) "سازمان های محلی یا زیربنای دموکراسی". پایان نامه دوره دکتری، دانشگاه تهران .
- عاملی، سعیدرضا (۱۳۸۹) "تعامل جهانی شدن و شهروندی و دین". فصلنامه علوم اجتماعی دانشگاه تهران. شماره ۱۸، صص ۲۰-۳۳.
- علوی تبار، علیرضا (۱۳۷۷) مجموعه مقالات جامعه مدنی و ایران امروز. تهران: نقش و نگار
- عظیمی، حسین (۱۳۹۱) "مجموعه ایران، دین- ایدئولوژی- دموکراسی و موانع آن". ماهنامه ایران فردا. شماره ۴۰، ۴۹-۳۰.
- فکوهی، ناصر (۱۳۸۲) مفاهیم کلیدی شهروند و فرهنگ شهری. تهران: نشر نی
- کوشا، محمدمهدی (۱۳۸۶) دانستی‌های سیاست شهروندی. تهران: انتشارات دفتر برنامه‌ریزی اجتماعی و مطالعات فرهنگی وزارت علوم
- کولایی، الهه (۱۳۸۳) "چشم‌اندازهای دموکراسی در ایران". خبرنامه انجمن مطالعات زنان. شماره ۱۰، صص ۲۹-۱۹.
- لمتون، آن کی اس (۱۳۷۹) نظریه دولت در ایران. چنگیز پهلوان. تهران: نشر گویو
- لیپست، سیورماتین (۱۳۸۱) دایره المعارف دموکراسی. گروه مترجمان. تهران: انتشارات وزارت امور خارجه
- مرکز اطلاعات سازمان ملل (۱۳۸۰) "گزارش دبیرکل به اجلاس ویژه مجمع عمومی در باره ایدز". تهران: انتشارات دفتر سازمان ملل متحد.
- نقی‌زاده، محمد (۱۳۸۱) "نظریه شهروندی و فرهنگ و تمدن ایرانی". تهران: مجله اطلاعات سیاسی-اقتصادی. شماره ۱۸۳.
- نمازی، محمداقبر (۱۳۷۹) بررسی وضع موجود تشکل های غیردولتی ایران. تهران: نشر دفتر تحقیقات و مطالعات سیاسی دفتر مشارکت و بسیج مردمی وزارت کشور.

- نمازی، محمدباقر (۱۳۷۹) بررسی اجمالی سازمان های غیردولتی. تهران: جهاد سازندگی
- Volker, Rittberger & Bernhard, Zangl (2010) "**International Organizations: Polity, Politics and Policies**". Palgrave Macmillan in the UK/St. Martin's Press LLC in the US
- Margaret, P. Karns & Karen, A. Mingst (2011) "**International Organizations: The Politics and Processes of Global Governance**". London: Lynne Rienner Publishers,
- Thomas, G. Weiss & Sam Daws (2009) "**The Oxford Handbook on the United Nations**". Oxford: Oxford University Press
- United Nations Conference on Sustainable Development (UNCSD) (2009) so called Rio Bob Reinalda, "**Routledge History of International Organizations: From 1815 to the Present Day**". London: Routledge
- United Nations Development Program website: <http://www.undp.org>
- United Nations High Commissioner for Refugees website: <http://www.unhcr.org/cgi-bin/tehis/vtx/home;>
- Waltz, K. N. (2011) "**Theory of International Politics.**" Addison-Wesley, Reading, MA,, and Gilpin

The Role of Youth «NGOs» in the National Interests of the Islamic Republic of Iran

Rohollah modaber

Ph.D. Student in International Relations, Islamic Azad University, Science and Research

Mehdi zakerian

Ph.D., Assistant professor in International Relations, Islamic Azad University, Science and Research

Received: 30 Aug. 2015

Accepted: 18 Nov. 2015

NGOs are one of the manifestations of civil society with the rule of democratic values that most people's participation in various social affairs which can help with issues such as policy making, implementation and follow-up activities involved in the conduct of public affairs YNGOs situation. In this paper, (youth NGOs) in Iran are studied in documentation and library methods. we try to express the role and importance of youth NGOs in the national interests. YNGOs are non-profit and voluntary youth activities in terms of welfare and public services. By the definition of the United Nations, NGOs are organizations to reduce pain and enhance the interests of the poor and protecting the environment, providing social services and development indicators. Due to the efforts of NGOs in humanitarian and food aid, medical care, clothing and other necessities in case of events that cause damage to natural factors and human societies, including war and acts of terrorism or extremist groups, it should be said that they are of great important. Therefore, the public measures, particularly by youth NGOs in other countries of the world for natural influence foreign audiences, will share the understanding of the country's philanthropic programs for others.

Key words: Non-Governmental Organizations, Youth NGOs, National Security and Public Diplomacy